

τὰ πιδιά πιρπατοῦν ἀμπάλουτα (ἐπὶ γονέων ἀμελούντων τὰ πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν οἰχί βαρέα καθήκοντα) Μακεδ.

2) Μεταφ. ἀκατάρτιστος, ἀδιόρθωτος Θράκ. (Αἰν.)

ἀμπανιάζω ἀμάρι. *ἀδανιάζω* Πελοπν. (Βούρβουρ. Οἶν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπανός.

Ἀποκτῶ τὸ χρῶμα τοῦ ἐβένου, μαυρίζω ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ καπνοῦ τῆς ἐστίας, ἐπὶ ὑφάσματος.

ἀμπανόξι τό, σύνηθ. *ἀδανόξι* πολλαχ. *ἀδανός* Α. Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) *ἀπανός* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ Περσοτουρκ. *αδανος*, ὃ ἐκ τοῦ Ἑλλην. *ἔβε- νος*. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. ἀμπανόσι παρὰ Σομ.

Τὸ σκληρὸν καὶ μέλαν ξύλον τοῦ διοςπύρου (*diospy- ros*) τῆς τάξεως τῶν ἐβενωδῶν (*ebenaceae*) ἐνθ' ἄν.: *Μαῦρος* σὰν ἀμπανόξι Πελοπν. || Φρ. *Ἐγίν'κα ἀμπανός* (ἔγινα μέλας) Ἡπ. *Νὰ γέν' ἀμπανός*! (νὰ μείνῃ μετὰ τὸν θάνατον ἄλυτος! Ἀρά) Ἡπ. Συνών. *ἀμπανόξυλο*, *ἀμπανός* 1, *ἔβερος*. [**]

ἀμπανόξυλο τό, Λεξ. Δεῖκ Κομ. Λάουνδ. *ἀμπα- νός* λου Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμπανός καὶ ξύλο.

Ἀμπανόξι, ὃ ἰδ. [**]

ἀμπανός ὁ, *ἔμπανος* Κέρκ. Πελοπν. (Βούρβουρ.) *ἀμπανός* Πελοπν. (Βούρβουρ.) — Λεξ. Κομ. Δεῖκ Λάουνδ. Βλαστ. *ἀδανός* Λέσβ. *ἔμπανο* τό, Κέρκ. Τῆν.

Ἐκ τοῦ Ἱταλ. *εδαπο*, ὃ ἐκ τοῦ Λατίν. *εδεπυς*, ὅπερ εἶναι τὸ ἀρχ. Ἑλλην. *ἔβερος*, ἀντὶ *ἀμπανός*, ὅπερ παρὰ Σομ. Ἡ τοῦ τόνου μετακίνησις κατὰ τὸ συνών. *ἀμπα- νόξι*. Παρὰ Βλάχ. *ἔμπανον*.

1) *Ἀμπανόξι*, ὃ ἰδ., Κέρκ. Πελοπν. (Βούρβουρ.) Τῆν. κ. ἄ. — Λεξ. Κομ. Λάουνδ.: Φρ. *Ἐγίν' ἀμπανός* (ἔγινα λίαν μέλας ὡς τὸ ξύλον τῆς ἐβένου) Βούρβουρ. *Τὸ χῶμα ἔγινε ἔμπανο* (σκληρὸν ὡς τὸ ξύλον τῆς ἐβένου) Τῆν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀμπανόξι*. 2) Οἰονδήποτε σκληρὸν ξύλον Λέσβ.

ἀμπαντονάρω Πελοπν. Πόντ. (Οἶν.) Χίος κ. ἄ. *ἀδδαδονάρω* Κρήτ. Νάξ. *ἀδδαδονάρω* Θήρ. Νάξ. κ. ἄ. *ἀδδαδονάρον* Θράκ. (Μάδυτ.) *ἀδδαδονάρω* Κρήτ. *ἀπα- δονιάρω* Κρήτ. *ᾠπαντονάρω* Μεγίστ. *ᾠαδονιάρω* Ἰμβρ. *ᾠαδονάρω* Θήρ. *ᾠαδονιάρω* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πάρ. *ᾠαδονιάρω* Κρήτ. *ᾠπαντονιάρω* Νίσυρ. *ᾠαδονιέρω* Κρήτ. *ἀμπαντονιάρω* Νάξ. *ᾠπαντονιάρω* Χίος *ᾠαδον- ιαρίζω* Νάξ.

Ἐκ τοῦ Ἱταλ. *αδδανδοναρε*. Ἡ λ. καὶ ἐν κειμένῳ τοῦ 17ου αἰῶνος. Οἱ τύπ. εἰς -ιάρω κατ' ἄλλα ρήματα ὁμοίως λήγοντα. Πβ. *ἀκκόμπανιάρω* κττ.

1) Ἀφίνω, ἐγκαταλείπω ἐνθ' ἄν.: *Ἐπαδονιάρισές* τα Κρήτ. *Τὴν ἀμπαντονιάρισεν* ἐδῶ τσαὶ μῆνες (ἐνν. τὴν σύζυ- γον αὐτοῦ) Νάξ. || Φρ. *Τὰ ᾠαδονιάρη* (ἐξέπνευσεν, ἐπὶ ψυχορ- ραγοῦντος) Ἰμβρ. || Ἄσμ.

Λέσι μου νὰ μὴ σ' ἀγαπῶ καὶ νὰ μὴ σ' ἀδονιάρω,
μὰ σὺ κακὸ δὲ μοῦ ᾠκαμες, πῶς θὰ σὲ ᾠαδονιάρω;
(*ἀδονιάρω* = ἀξίῳ τιμῆς, τιμῶ) Θήρ.

Νόπου μὲ φίλειεν κ' ἤλεε, ποτέ δὲ μ' ἀρναῖται,
τῶρι μὲ ᾠαδονιάρισε σὰν καλαμεζὰ ᾠς τὸ γάδο
Ἀπύρανθ.

Κάμε κλειδὶ κι ἀντίκλειδο, κλείδωσε τὴ γαρδιά μου,
μὰ ᾠὸν θὰ πὰ νὰ παδρευτῶ κ' ἐσὲ θ' ἀπαδονιάρω

Κρήτ. Συνών. **ἀμπαντονεύω*. 2) Παραμελῶ Νίσυρ.: *Γιὰ σένα ἐπαντιούγιαρα τὴν δουλειά μου Νίσυρ.*

**ἀμπαντονεύω, ἀδδανδονέγου* Καλαβρ. (Μπόβ.) **δδανδονεύω* Ἀπουλ.

Ἐκ τοῦ Ἱταλ. ρ. *αδδανδοναρε* κατὰ τὰ εἰς -εύω ρήματα.

Ἐγκαταλείπω ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Τὶ ᾠὸν ᾠ τὸ δδανδονεύω οὔτ-τ' ὠραιο σῶμα
(διότι ἐγὼ δὲν ἐγκαταλείπω τὸ ὠραῖον τοῦτο σῶμα) Ἀπουλ.
Συνών. *ἀμπαντονιάρω* 1.

ἀμπάρα ἡ, Βιθυν. Λυκ. (Λιβύσσ.) *ἀδάρα* Θράκ. (Αἰν.)

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἀμπάρι.

Μεγάλῃ ἀποθήκῃ. Συνών. *ἀμπαρος*.

ἀμπαράκι τό, Θράκ. (Μάλγαρ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀμπάρι.

Μικρὰ ἀποθήκη: Ἄσμ.

Καθὼς γιόμ'σε τ' αὐλακάκι μ' | νὰ γιομίσ' καὶ τ' ἀμπαράκι μ'.
Συνών. **ἀμπαρόπουλλο*.

ἀμπαρέα ἡ, Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπάρι καὶ τῆς περιεκτικῆς καταλ. -έα, δι' ἣν ἰδ. -εά.

Τὸ περιεχόμενον μιᾶς ἀποθήκης, ὅσον χωρεῖ μία ἀποθήκη.

ἀμπαρη ἡ, Κύπρ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Οἶνος μεθ' ἁλατος καὶ κόκκων κοριάννου, εἰς τὸν ὅποιον θέτουν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὸ χοιρινὸν κρέας πρὸς κατασκευὴν ἀλλάντων: *Θὰ κάμω τὰ λουκάνικα, ἔδει πέντ' ἔξι μέρες ποῦ ἔχω τὰ τιτθὰ ᾠς τὴν ἀμπαρην* (τιτθὰ=κρέατα).

ἀμπάρι τό, ἀμπάριν Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. (Κερασ.) ἀμπάρι κοιν. ἀμπάρι Τσακων. ἀμπάρ' Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. Πόντ. (Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Τῆν. (Κώμ.) *ἀδάρ* Θεσσ. Λέσβ. (Πάμφιλ.) Μακεδ. (Χαλκιδ.) Προπ. (Κύζ.) *ἀρμπάρι* Παξ.

Ἐκ τοῦ Ἀραβοτουρκ. *αμπαρα*. Ἡ λ. καὶ παρὰ Δουκ. Addenda. (Κατὰ PKretschmer ἐν Byzant. Zeitschr. 7 (1898) 401 ἐκ τοῦ Ἱταλ. *barra*. Πβ. καὶ SFraenkel ἐν Byzant. Zeitschr. 7 (1898) 654 καὶ CHesseling Mots marit. 34 καὶ 38). Ὁ τύπ. *ἀρμπάρι* κατὰ τὸ *ἀρμάρι* ἢ δι' ἀνάπτυξιν ρ. Πβ. ΦΚουκουλ. ἐν Ἀθηνᾶ 29 (1917) Λεξικογρ. Ἀρχ. 85.

Α) Κυριολ. 1) Ἀποθήκη ξυλίνῃ ἢ κτιστῇ πρὸς φύ- λαξιν δημητριακῶν καρπῶν, τροφίμων κττ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Τσακων.: *Γεμίζω τ' ἀμπάρι καρπό.* *Ἀδειάζω τ' ἀμπάρι.* *Κρύβομαι ᾠς τ' ἀμπάρι κοιν.* *Τὰ ᾠχω ᾠς τ' ἀμπάρι ὅλα μου τὰ γεννήματα* Ἡπ. *Ἀδάρ* γιὰ ἱλαῖς Πάμφιλ. *Ἐβαλα τὸ σιτάρι μὲς ᾠς τ' ἀμπάριν* Κύπρ. || Φρ. *Ἡ κοιλιὰ αὐτιουνοῦ εἶναι ἀμπάρι* (ἐπὶ ἀκορέστου καὶ ἀδηφάγου) Στερελλ. (Ἀρτοτ.) κ. ἄ. *Τρώει ἕνα ἀμπάρι* (συνών. τῇ προηγουμένῃ) ἄγν. τόπ.

*Εκαμε τὴν κοιλιά του ἀδάρι (ἔφαγε κατὰ κόρον) Κρήτ. Ἀμπάρ' γίν'κιν ἡ καρδιά μ' (ἡ καρδιά μου ἐπληρώθη πολλῆς θλίψεως) Μακεδ. Ἀμπάρι σιτάρι ἔχει, ἀμπάρι κριθάρι ἔχει (ἀμπάρι=ἀν πάρη. Λογοπ.) Πελοπ. || Παροιμ. Τ' ἀδεια-νὸ βαγένη καὶ τ' ἀδεια ἀμπάρι φίλο δὲν πιάνει (τῶν πτωχῶν οὐδεὶς φίλος) Πελοπ. (Λάστ. κ. ἀ.) Λόια παχὰ κι ἀμπά-ρια ἀδεια (ἐπὶ πτωχῶν καυχωμένων ἐπὶ πλούτῳ) Ἡπ. || Ἀσμ.

*Εα, ὄρκο μι, ε' ἀμπάρι, | νὰ ντι δοῦ μαργαριτάρι

(ἐλθέ, τέκνον μου, εἰς τὸ ἀμπάρι διὰ νὰ σοῦ δώσω κτλ. Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἀμπαριοῦ χαμηλοῦ χρησιμο-ποιουμένου καὶ ὡς ἀνακλίντρου) Τσακων.

Τὸ ψωμί 'ναι 'ς τὸ ἀμπάρι | καὶ ἄς πάνη νὰ τὸ πάρη
Ἡπ.

Πῶχει τὰ γρόσια μέσ' 'ς τὸ ἀμπάρ'
καὶ τὰ φλουριὰ μέσα 'ς τὴν κὰδ'

Θράκ. (Μάλαρ.) Πβ. ἄρ κ λ α, κ α σ σ ό ν ι. β) Οἶκημα χρησιμοποιούμενον παλαιότερον ὥς ἀποθήκη πρὸς φύλα-ξιν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης Κρήτ. Πόντ. (Χαλδ. κ. ἀ.)

γ) Ἐν γένει πᾶσα ἀποθήκη Κρήτ. κ. ἀ. 2) Τὸ κύτος τοῦ πλοίου χρησιμοποιούμενον ὥς ἀποθήκη κοιν.

β) Μεταφ. 1) Ὁ στόμαχος, σκωπτικῶς Κύθηρ. Μεγίστ. κ. ἀ.: Τί χαμπάρια; — Ἀδεια 'ναι τ' ἀμπάρια! Μεγίστ. 2) Ἡ κοιλία, ἐπὶ γυναικὸς Μεγίστ.: Φρ. Ἐγέμι-σεν πάλε τ' ἀμπάρι (ἔγινε πάλιν ἔγκυος).

ἀμπαριὰ ἡ, Σῦρ. Χίος

Ἐκ τοῦ ρ. ἀ μ π α ρ ι ᾶ ζ ω ὑποχωρητικῶς.

1) Συνήθως ἐν τῷ πληθ., δύο ὅπαι ἐπὶ τῆς ὀροφῆς εἰδικῆς ἀποθήκης, δι' ὧν εἰσάγονται τὸ ἄχυρον καὶ οἱ δη-μητριακοὶ καρποὶ Σῦρ. Συνών. τ ρ ο ὄ λ λ α. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Πελοπ. (Μαζαίικ.) 2) Καύχημα, ἐπίδειξις (διὰ τὴν σημ. πβ. ἀ μ π ᾶ ρ ι α σ α = ἐφούσκωσα, ὑπερεπλή-σθην τροφῆς καὶ ἀρχ. φύσημα = φούσκωμα, ἀλαζονεία) Χίος: Ἀμπαριὰ τό 'χει (καυχᾶται ἐπὶ τούτῳ).

ἀμπαριάζω Ζάκ. Ἡπ. Πελοπ. (Κλουτσίνοχ. Σιβ. κ. ἀ.) Χίος κ. ἀ. — Λεξ. Κομ. Δεὲκ Λάουνδ. Ἡπίτ. ἀδα-ριάζω Κρήτ. Πελοπ. (Λακων.) κ. ἀ. ἀμπαριάζου Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. Στερελλ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀ μ π ᾶ ρ ι.

1) Μετβ. συγκομίζω, συλλέγω τοὺς δημητριακοὺς καρ-ποὺς καὶ ἄλλα χρειώδη καὶ βάλλω εἰς τὴν ἀποθήκην, ἀποθηκεύω Ζάκ. Ἡπ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Κρήτ. Μακεδ. Πελοπ. (Λακων. Σιβ. κ. ἀ.) Στερελλ. Χίος κ. ἀ. — Λεξ. Κομ.: Ἀμπάρισα φέτος χίλια ταγάρι ἀραποσίμῃ Ἡπ. β) Συνα-θροίζω πλοῦτον Χίος: Αὐτὸς ὅλον ἀμπαριάζει γρόσια καὶ κοντεύγει πρὸ νὰ δαδώσῃ (νὰ γίνῃ πλούσιος). 2) Κρύπτω Πελοπ. (Λακων.): Τί τ' ἀδάριαιες; 3) Ἀμτβ. καὶ μεταφ. ἐξογκοῦμαι διὰ πολυφαγίαν, ἐπὶ τε ἀνθρώπων καὶ ζώων Πελοπ. (Κλουτσίνοχ. κ. ἀ.): Ἀμπαριόστητε ἡ προβατῖνα! Κλουτσίνοχ. || Φρ. Ἐφαγα κι ἀμπάρισα! ἀγν. τόπ.

ἀμπάρισμα τό, Ἡπ. Στερελλ. κ. ἀ. — Λεξ. Δεὲκ

Ἐκ τοῦ ρ. ἀ μ π α ρ ι ᾶ ζ ω.

Ἀποθήκευσις, ἐναποταμίευσις, ἐπὶ δημητριακῶν καρ-πῶν ἐνθ' ἀν.: Τ' ἀμπάρισμα τοῦ ἀραποσιτιοῦ πρέπει νὰ γένεται μὲ ξέρα καὶ ὄχι μὲ βροχερὸ καιρὸ, γιατί χαλάει (ξέρα = ξηρὸς καιρὸς) Ἡπ.

ἀμπάριζα ἡ, ἀμπάριζα ἐνιαχ. ἀμπάριζα πολλαχ. ἀδάριζα Θήρ. Μέγαρ. κ. ἀ. ἀμπάρ'ζα Εὐβ. (Κύμ.) Στερελλ. (Μεσολόγγ.) κ. ἀ. ἀδάριζα Πελοπ. (Μάν.) ἀδαρίζα Πελοπ. (Μάν.) ἀδάρ'τζα Σῦρ. (Ἐρμούπ.) ναδάρ'ζα Στερελλ. (Εὐρυταν.) ἄμπάριζα Μακεδ.

Ἐκ τοῦ Ἀλβαν. *ambarisse*, ὃ ἐκ τοῦ Ἑλλην. ἀμπάρρα. Πβ. G Meyer, Etym. Wört. alb. Spr. 9. Ἐν τῷ τύπ. ἀδάριτζα ἔγινε τροπὴ τοῦ ζ εἰς τζ, ὡς καὶ ἐν τῷ ζίζυφο -τζίτζυφο κττ. Τὸ ἀδαρίτζα ἐτονίσθη κατὰ τὰ εἰς -ίτσα.

1) Λίθος τεθειμένος ἐν χώρῳ κυκλικῷ ἐν τῇ ὁμώνυμῃ παιδιᾷ Πελοπ. (Μάν.) β) Χῶρος κυκλικὸς κατὰ τὴν ὁμώνυμον παιδιάν, ὅστις κεῖται ἐν τῷ μέσῳ ἐν ἴσῃ ἀπο-στάσει ἀπὸ τοῦ ὀρμητηρίου τῶν δύο παιζουσῶν ομάδων Πελοπ. (Μάν.) 2) Παιδιά παιζομένη κατὰ ἰδιαφό-ρους τρόπους, τῶν ὁποίων ὁ κοινότερος εἶναι ὁ ἐξῆς. Τὰ παίζοντα παιδιά διαιροῦνται εἰς δύο ομάδας, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ἀρχηγὸν λεγόμενον μάννα, ἴδιον ὀρμητή-ριον καὶ τόπον περιεχαραγμένον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγκλείει τοὺς αἰχμαλώτους. Οἱ παίζοντες εἶναι ὅτε μὲν διώκοντες, ὅτε δὲ διωκόμενοι. Δι' ἀπλῆς ἐπαφῆς τῆς χειρὸς ὁ διωκό-μενος γίνεται αἰχμάλωτος, ἡττᾶται δὲ ἡ ὁμάς, τῆς ὁποίας πάντα τὰ μέλη ἔγιναν αἰχμάλωτα (πβ. Δλονκοπ. Ποιὰ παιγνίδ. παίζουν τὰ Ἑλληνόπ. 29 κέξ.) ἐνθ' ἀν.: Παίζομε τὴν ἀμπάριζα. Συνών. ἀ μ π ᾶ ρ ρ α 10, ἀ μ π α ρ ρ ῖ τ σ α 11, ἔμπατος, καλές, σκλάβα, σκλαβάκια, σκλαβιά. Πβ. γελεκάκι, γιουρδάκι.

ἀμπαριζώνι τό, ἀμάρτ. ἀμπαρ'ζών' Στερελλ. (Μεσολόγγ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπάριζα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ώνι.

Τὸ ὀρμητήριο ἐκάστης ομάδος ἐν τῇ παιδιᾷ, ἣτις καλεῖται ἀμπάριζα. Συνών. ἀμπάρρα 9. Πβ. ἀμπά-ριζα 2.

ἀμπαρκάριστος ἐπίθ. Μεγίστ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μπαρκαριστός <μπαρκάρω κατὰ τὰ ἐκ τῶν εἰς -ίζω ρ. παράγωγα.

1) Ὁ μὴ προσληφθεὶς ὡς ναύτης Μεγίστ. 2) Ὁ μὴ εἰσβίβασθεὶς εἰς τὸ πλοῖον, ἐπὶ ἐμπορευμάτων Μεγίστ. κ. ἀ.: Ἐμειναν τὰ λάδια ἀμπαρκάριστα ἀγν. τόπ.

ἀμπαρμπέρευτος ἐπίθ. Ζάκ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μπαρπερευτός <μπαρμπευρεύω.

Ὁ μὴ ξυρισθεὶς. Συνών. ἀμπαρμπέριστος, ἀξύρι-στος, ἀξουράφιστος.

ἀμπαρμπέριστος ἐπίθ. πολλαχ. ἀμπαρμπέριστους Μακεδ. ἀμπαρμπέριγος Πελοπ. ἀπερπέριστος Πόντ. (Τραπ.) ἀπερπέριστους Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἀπερπέριγος Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μπαρμπεριστός <μπαρμπερίζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ἀμπαρμπέρευτος, ὃ ἰδ., ἐνθ' ἀν.: Ἐπέμ'να πολλὰ ἡμέρας ἀπερπέριστος (ἔμεινα πολλὰς ἡμέρας κτλ.) Τραπ.

ἀμπαροκάπακο τό, ἀμάρτ. ἀδαρουκάπακου Ἱμβρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀ μ π ᾶ ρ ι καὶ κ α π ᾶ κ ι.

